Qarabağ Zəfərindən qlobal "yaşıl həmrəyliyə"dək

● Azadlığın təntənə günləri

İlham Əliyevin "yaşıl Ağdam"ı

Şəhər gününü qeyd edən Qarabağın dilbər güşəsi Azərbaycan Prezidentinin "yaşıl prioritet"lərinə uyğun qurulur

Son 20 gündə BMT-nin COP29 sammitinə qucaq açan Azərbaycan möhtəşəm evsahibliyi ilə bir daha dünyanın diqqətini özünə cəlb etdi. Bəşəriyyətin qlobal problemləri Bakıda müzakirə olundu və Azərbaycan dünyaya özünün "yaşıl gündəliy"ini təqdim etdi.

Prezident İlham Əliyev dünyanın 196 ölkəsindən gələn 72 min qonağın qarşısında çıxış edərək Azərbaycanın "yaşıl dünya" naminə həyata keçirdiyi layihələri və ölkəmizin bu sahədəki mövcud imkanlarını dəyərləndirdi. Dünya Azərbaycanın ənənəvi enerji ilə yanaşı, "yaşıl enerji" imkanlarına şahidlik etdi. Bu tarixi hadisə Azərbaycan gerçəkliyinin təqdimatı və onun beynəlxalq aləmdə gücünün, qüdrətinin göstəricisi oldu.

İlham Əliyev ölkəmizə gələn qonaqlara işğaldan azad edilən ərazilərimizin "yaşıl enerji" potensialını təqdim edərək Azərbaycanın gələcək əməkdaşlıqlara açıq olduğunu bəyan etdi.

Hazırda Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun "yaşıl enerji" imkanları kifayət qədərdir. Prezident İlham Əliyev bütün iri şəhərləri, qəsəbələri, kəndləri müasir dövrün tələblərinə uyğun yenidən qurur.

Həmin şəhərlərimizdən biri də bu gün - noyabrın 20-də azadlığının təntənə gününü qeyd edən Ağdamdır. O Ağdam ki, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin əsl Sərkərdə və diplomat məharəti, prinsipiallığı, dəmir iradəsi ilə bir güllə atılmadan düşməndən geri alınıb. 27 ildən sonra Qarabağın dilbər guşəsi, cənnətməkanın giriş qapısı sayılan Ağdam şəhərində yenidən Azərbaycanın üçrəngli bayrağı dalğalandı.

Bu gün isə Ağdamın işğaldan azad olunmasının dördüncü ilini böyük sevinc və qürur hissi ilə bayram edirik.

İlham Əliyevin bir güllə atılmadan azad etdiyi rayon inkişaf və quruculuğun yeni ünvanına çevrilib.

Ən çox şəhid verən, ən çox küçə döyüşləri aparılan rayon

1993-cü il iyulun 23-də Ağdam şəhərini və rayon ərazisinin 73 faizini işğal edən erməni silahlı dəstələri ərazidə görünməmiş vandalizm həyata keçiriblər. Ermənilər 27 il ərzində Ağdam şəhərində və rayonun kəndlərində yaşayış evlərini, ictimai binaları, məktəbləri, uşaq bağçalarını, xəstəxanaları, istehsalat müəssisələrini talan edib, dağıdıb və yandırıblar. Qəbiristanlıqlar, tarixi, mədəni abidələr də erməni vandalizminə məruz qalıb. Vaxtilə Azərbaycanın ən gözəl şəhərlərindən olan Ağdam işğaldan azad ediləndə viranəyə çevrilmiş xarabalıqları xatırladırdı. Ağdam şəhərində səfərdə olmuş xarici jurnalistlər onu Qafqazın Xirosiması adlandırmışlar.

27 il işğalın ağrı-acısı ilə yaşadıq. Hər il o qara günü ürək ağrısı ilə yada saldıq. Ağdam I Qarabağ müharibəsi zamanı hadisələrin episentri idi. İşğal nəticəsində ərazisi 1154 kvadrat kilometr, əhalisi 147000 nəfər olan Ağdam rayonunun 77,4 faizi ermənilərin əlinə keçmişdi. Ermənilər Ağdamın işğal olunan ərazilərindəki tarixi abidələri, qəbiristanlıqları, yaşayış obyektlərini, xəstəxanaları, kitabxanaları, məktəbləri, idarə və müəssisələri darmadağın etmişdilər. İşğal nəticəsində 128 min nəfər doğma ev-eşiyindən didərgin düşmüşdü, Azərbaycan iqtisadiyyatına 3 milyard manatdan artıq ziyan dəymişdi. İşğaldan əvvəl Ağdamda 1898 sayda sosial-iqtisadi tikinti obyekti, 17 sənaye, 31 tikinti, 753 ticarət, 397 ictimai iaşə, 220 məişət müəssisəsi, 480 sosial bina, 24 min 446 yaşayış tikililəri, həmçinin 54 məktəbəqədər uşaq, 116 ümumtəhsil müəssisəsi, 13 mədəniyyət evi, muzeylər, 109 mədəniyyət klubu və sair olub.

Qarabağ döyüşlərində ən çox küçə döyüşləri aparılan rayon da Ağdam olub. Ağdam I Qarabağ müharibəsində 6 mindən çox şəhid verən rayondur. Ağdam hər zaman düşmənə gözdağı olub.

23 iyul - işğal tarixi arxivə getdi, 20 Noyabr - Ağdam Şəhəri Günüdür

27 il bu təqvim günündə təkcə ağdamlıların deyil, bütün xalqımızın qəlbi qan ağladı, nisgilliklə, qəmli notlarla o günləri yada salıb ağrı-acılı tarixi xatırlamaq məcburiyyətində qaldıq. Bütün anım mərasimlərində bir arzumuz var idi - torpaqlarımız işğaldan azad edilsin, o günlər tarixə qovuşsun, yalnız zəfər günlərimizi böyük təmtəraqla qeyd edək. Və o gün gəldi. Bu gün ağdamlılar üçün 23 iyul işğal tarixi yox, 20 noyabr Ağdamın Zəfər bayramı günü var.

Prezident İlham Əliyevin 31 iyul 2023-cü il tarixli sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş əraziləri üzrə şəhər günləri təsis edilib. Sözügedən sərəncama əsasən, 20 noyabr Ağdam Şəhəri Günü kimi müəyyən olub.

Ali Baş Komandan İlham Əliyevin diplomatik məharəti ilə düşmənin bir güllə atılmadan geri qaytardığı Ağdam indi yenidən quruculuğun baş meydanına çevrilib.

Dörd il öncə İlham Əliyev noyabrın 20-də xalqa müraciətində Ağdam üçün yeni dövrün başlandığını, rayonun bərpasının gələcək planlarda xüsusi yer tutacağını bildirmişdi: "Biz Ağdam şəhərini də bərpa edəcəyik. Əlbəttə ki, bunun üçün biz bütün işləri əsaslı şəkildə etməliyik. Baş plan hazırlanacaq, mütəxəssislər cəlb olunacaq, infrastruktur layihələri planlı şəkildə icra ediləcək, inzibati binalar, sosial obyektlər, yollar və digər lazım olan işlər görüləcək. Vətəndaşlara oraya qayıtmaq üçün dövlət tərəfindən kömək göstəriləcək. Ona görə Ağdam rayonunun bərpası bizim gələcək planlarımızda xüsusi yer tutacaq. Çünki həm ərazi baxımından böyük rayondur, eyni zamanda dediyim kimi, əhali baxımından ən böyük rayondur".

Ağdam şəhərinə gələn ilin payızında ilk köç planlaşdırılır

Şanlı Qələbə nəticəsində işğaldan azad edilmiş digər ərazilərimizdə olduğu kimi, Ağdama da həyat yenidən qayıdır. Azadlığına qovuşmuş bu şəhər böyük quruculuq, təmir-bərpa işlərinin şahidinə çevrilir. Bir zamanlar nəinki Qarabağın, eləcə də respublikamızın ən inkişaf etmiş, abad şəhərlərindən olan Ağdamda hazırda böyük tikinti bumu yaşanır.

2021-ci il mayın 28-də Azərbaycan ictimaiyyətinə təqdim olunmuş baş plan əsasında Ağdam bərpa olunur. Şəhərin özündə 5 məhəllə nəzərdə tutulur. Hazırda 2-ci məhəllədə 66 binanın tikinti işləri başlayıb. Ağdam şəhərinə gələn ilin payızında ilk köç planlaşdırılır. Bundan sonra paralel olaraq digər məhəllələrdə də tikinti işləri aparılacaq. Ağdamda 3 kənddə - Kəngərli, Xıdırlı, Sarıcalıda bərpa-quruculuq işləri davam edir. Digər kəndlər üzrə isə layihələndirmə işləri aparılır.

Dörd ildə Ağdama 9 səfər

İşğaldan azad edildikdən sona Prezident İlham Əliyev Ağdama 9 dəfə səfər edib - 2020-ci il 23 noyabr; 2021-ci il 28 may; 2022-ci il 13 fevral; 2022-ci il 4-5 oktyabr; 2023-cü il 15 oktyabr; 2023-cü il 24 dekabr; 2024-cü il 25 aprel; 2024-cü il 28 may; 2024-cü il 19 sentyabr.

Bu tarixlərdə gerçəkləşən səfərlərin hər birində çox mühüm tarixi hadisələr yaşanıb. Prezident yeni layihələrin təməlini qoyub, açılışlar edib və rayon ictimaiyyəti ilə görüşərək Ağdamın gələcək ağ günlərindən söz açıb.

Qalib Sərkərdə kimi 2020-ci il noyabrın 23-də Ağdama səfər edən İlham Əliyev 27 ildən sonra şəhərdə Azərbaycan bayrağını ucaltdı. Dövlət başçısı Məkkədən gətirdiyi Qurani-Kərimi Ağdam məscidinə bağışladı. İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam məscidində dua etdilər. Prezident Ağdam məscidinin qarşısında çıxış edərək erməni vandalizmini bir daha dünyaya nümayiş etdirdi və Ağdamın yenidən cənnətməkana çevriləcəyini bildirdi.

Növbəti səfər isə 2021-ci il, 28 May Müstəqillik Gününə təsadüf etdi. Bu səfər zamanı Prezidentin iştirakı ilə Ağdam şəhərinin bərpasının təməl daşı qoyuldu. Şəhərin baş planı təqdim edildi.

Baş plana əsasən, Ağdam şəhərinin ərazisi 1750 hektar, şəhərətrafı bağlar 2450 hektar olacaq. Burada "ağıllı" və dayanıqlı sosial infrastruktur yaradılacaq. Ağdam şəhərində həm fərdi evlər, həm də yüksəkmərtəbəli yaşayış binaları inşa olunacaq. Əhalinin 30 faizi fərdi evlərdə yaşayacaq. Yüksəkmərtəbəli binalar isə Ağdam şəhərinin ərazisinin 30 faizini, əhalinin 70 faizini əhatə edəcək. Hazırda 5 kvartaldan ibarət yaşayış massivinin tikintisinə başlanılması üçün hazırlıq işləri görülür. Bu yaşayış massivində hər kvartalda altımərtəbəli olmaqla, 6 yaşayış binasının tikilməsi nəzərdə tutulur. Yaşayış massivində, həmçinin hotelin və bir parkın inşa edilməsi layihələndirilir.

Ağdam şəhərində 15 məktəb və uşaq bağçasının inşası planlaşdırılıb. Məktəb və uşaq bağçalarının əhatə dairəsi 500 metr təşkil edir. Ağdam şəhərinin nəqliyyat infrastrukturu da əhalinin rahatlığı üçün hesablanıb. Belə ki, küçələrdə piyada, velosiped və ictimai nəqliyyat üçün zolaqlar, eləcə də elektriklə işləyən tramvay xətlərinin salınması nəzərdə tutulub.

Şəhərin yaşıllaşdırılmasına xüsusi diqqət yetiriləcək. Belə ki, burada 4 böyük meşə sahəsi, 23 ədəd şəhər parkı salınacaq. Ümumilikdə şəhərin ərazisinin 20 faizi yaşıllıqla təmin olunacaq. Bu yaşıllıq həm şəhərin ekologiyasına, həm də gözəlliyinə töhfə verəcək. Şəhərin içərisində - su kanalının keçəcəyi ərazidə artıq meşə parkı salınıb.

Yeni salınan yaşayış kompleksləri ilə yanaşı, Ağdam şəhərində 5 hektar ərazidə mərkəzi park salınacaq. Mərkəzi parkın ümumi ərazisi dörd zonaya - şəhər meydanı, Botanika bağı, çəmənlik və meşəlik zonalarına ayrılacaq. Burada mədəni-kütləvi tədbirlərin keçirilməsi üçün hər cür şərait yaradılacaq. Həmçinin su oyun zonaları, çay evləri, istirahət və iaşə obyektləri, mədəni və öyrədici meydançalar, təhsil və sağlamlıq sahələri, aktiv oyun zonaları fəaliyyət göstərəcək. Müxtəlif ağac növlərinin və dekorativ kolların əkiləcəyi Ağdam şəhər mərkəzi parkında istirahət etmək, idmanla məşğul olmaq istəyənlər üçün hər cür şərait yaradılacaq.

İlham Əliyev dünya ölkələrinə örnək olacaq Ağdam qurur

Bu gün Ağdam həqiqətən də cənnətməkana çevrilməkdədir. 2021-ci il mayın 28-i, Müstəqillik Günündə yeni Ağdamın təməl daşını qoyarkən Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin səsləndirdiyi "Biz elə bir Ağdam quracağıq ki, bu, bütün dünya ölkələrinə örnək olsun" fikri düşmənin 27 il ərzində xarabalığa çevirdiyi Qarabağın giriş qapısı sayılan məkanın çox qısa zamanda əvvəlkindən də gözəl rayona çevriləcəyinin nidası oldu.

Ağdamın strateji əhəmiyyəti, eləcə də acı mənzərəsi tikinti-quruculuq işlərinin ilk olaraq məhz buradan başlanması zərurətini yaradırdı. Bu səbəbdən də ilk baş planı təsdiqlənən şəhər də Ağdam oldu. Bir il öncə Prezident şəhərin Baş planına uyğun çox mühüm sosial-iqtisadi infrastrukturların təməlini qoydu.

Artıq azad edilmiş elə bir ərazi yoxdur ki, orada bu və ya digər formada abadlıq-quruculuq işləri həyata keçirilməsin. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə 15 yol-nəqliyyat infrastrukturunun, digər kommunikasiya xətlərinin salınması, Füzuli və Zəngilan Beynəlxalq aeroportlarının qısa müddətdə tikilib istifadəyə verilməsi, hazırda Laçında aeroportun tikintisinin davam etdirilməsi, elektrik yarımstansiyalarının istifadəyə verilməsi, su xətlərinin çəkilməsi, yaşayış məntəqələrinin yenidən qurulmasına başlanılması, Zəngəzur dəhlizinin açılması istiqamətində reallaşan layihələr misli görünməmiş quruculuq işləridir desək, yanılmarıq.

Onu da vurğulayaq ki, yenidənqurma işlərindən sonra Ağdam Qarabağın ən böyük şəhəri olacaq. Keçmişlə gələcəyin, qədimliklə müasirliyin birləşəcəyi Ağdam həm də Azərbaycanın 4-cü ən böyük yaşayış məskəninə çevriləcək.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Bakı-Ağdam-Bakı

Prezident İlham Əliyevin 2020-2024-cü illərdə Ağdama səfərləri: *təməlqoymalar, layihələrlə tanışlıq və açılışlar*

2020-ci il 23 noyabr

■ 27 ildən sonra Ağdamda Azərbaycan bayrağını ucaldır;

■ Məkkədən gətirdiyi Qurani-Kərimi Ağdam məscidinə bağışlayır;

■ Mehriban Əliyeva ilə Ağdam məscidində dua edirlər;

■ Ağdam məscidinin qarşısında çıxış edir.

2021-ci il 28 may

■ Ağdam şəhərinin bərpasının təməl daşını qoyur;

■ Bərdə-Ağdam avtomobil yolunun, inşa olunacaq ilk yaşayış binasının, Ağdam Sənaye Parkının, şəhər 1 saylı məktəbin yeni binasının təməli qoyulur;

■ Prezident şəhər meşə-parkında ağac əkir;

■ Pənahəli xanın sarayının yerləşdiyi imarət kompleksində, Qiyaslı məscidində, Şahbulaq qalasında olur;

■ Zəfər Muzeyi və açıq havada İşğal Muzeyinin layihəsi Prezidentə təqdim edilir;

■ rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşür.

2022-ci il 13 fevral

■ "Ağdam-1", "Ağdam-2" yarımstansiyalarının, "Qarabağ" Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin açılışını edir;

■ Ağdam Sənaye Parkında iki müəssisənin, "Park Forest Otel Ağdam" mehmanxanasının, rayon Mərkəzi Xəstəxanasının, 209 mənzildən ibarət yeni yaşayış kompleksinin təməlini qoyur;

■ Mehriban Əliyeva ilə birlikdə Cümə məscidində bərpa işlərinin gedişi və Ağdamda xüsusi nümayəndəliyin qərargahındakı şərait ilə tanış olurlar;

■ İmarət kompleksinə baş çəkirlər.

2022-ci il 4-5 oktyabr

■ Bərdə-Ağdam avtomobil yolunda, İmarət kompleksində görülən işlərlə tanış olur;

■ dəmir yolu və Avtovağzal Kompleksinin, Atçılıq Nəsilartırma Mərkəzinin, Xıdırlı, Kəngərli və Sarıcalı kəndlərinin, şəhərin daxili yol və kommunikasiya şəbəkəsinin, keçmiş məcburi köçkünlər üçün yaşayış məhəlləsinin təməli qoyulur;

■ Ağdam şəhərində "City Hotel Agdam" mehmanxanasının layihəsi ilə tanış olur;

■ Xurşidbanu Natəvanın qəbirüstü abidəsinin açılışında iştirak edir;

■ Prezidentin iştirakı ilə Ağdamda Azərbaycan Milli Şəhərsalma Forumu keçirilir.

2023-cü il 15 oktyabr

■ Ağdam-Füzuli avtomobil yolunun tikintisi işlərinin gedişi ilə tanış olur.

2023-cü il 24 dekabr

■ Bərdə-Ağdam avtomobil yolunun, Xaçınçay su anbarının, "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 110/35/10 kV-luq "Ağdam" qovşaq yarımstansiyasının açılışını edir;

■ dördüncü və beşinci yaşayış komplekslərinin, şəhər mərkəzi parkının, Qiyaslı, Salahlı Kəngərli, Baş Qərvənd kəndlərinin təməlqoyma mərasimində olur;

■ "İmarət" Kompleksində, Ağdam şəhərinin daxili yollarında aparılan təmir-bərpa işləri ilə maraqlanır.

2024-cü il 25 aprel

Qırğızıstan prezidenti ilə birgə səfəri çərçivəsində -

■ Pənahəli xanın sarayı və İmarət kompleksində və Ağdam Konfrans Mərkəzində görülən işlərlə tanışlıq;

■ Cümə məscidinin bərpadan sonra açılışı;

■ Xıdırlı kənd tam orta məktəbinin təməlqoyma mərasimi;

■ Şahbulaq qalasına baxış olur.

2024-cü il 28 may

■ Tağıbəyli, Güllücə, Nəmirli və Şotlanlı kəndlərinin təməlini qoyur.

2024-cü il 19 sentyabr

■ Eyvazxanbəyli kəndinin və "İmarət" stadionunun təməlini qoyur;

■ Kəngərli, Xıdırlı kəndlərində və Ağdam-Əsgəran-Xocalı-Xankəndi avtomobil yolunda aparılan işlərlə tanış olur;

■ Ağdam Sənaye Parkında görülən işlərlə maraqlanır, yeni zavodların açılışlarını edir;

■ İmarət kompleksini və "Hotel Agdam"ı açır.

COP29 Baku Azerbaijan